

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בש"לח

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כא

(תרגום הפשי)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושבעים לבריאה
שישים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח

לזכות

הרה"ת ר' יעקב יוחנן הלוי בן הרבנית מרת לאה שיחי

רייטשיק

הרה"ת ר' אליעזר בן מרת חי' דרייזל שיחי

טורין

ליום הולדתם, ביום טו"ב שנתבשר בשורות טובות

לאריכות ימים ושנים טובות עד ביאת גואל צדק

ומתוך בריאות הנכונה ולשנת ברכה והצלחה בגו"ר

נדפס ע"י ידידיהם

הרה"ת ר' יוסף יצחק הלוי זוגתו מרת גיטל רחל שיחי

שגלוב

* * *

IN LOVING MEMORY OF MY DEAR MOTHER

Mrs. **Rochel** bas **Reb Dov Ber** ע"ה **Kaplan**

Passed away on 3 Shevat, 5770

ת. נ. צ. ב. ה.

*

DEDICATED BY HER SON

Mr. & Mrs. **Binyomin** and **Gittel** שיחי **Kaplan**

and family שיחי

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:
<http://www.torah4blind.org>

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.
יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.
המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).
שיחות הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלימה".
מעייני חיי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.
האמונה הטורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770, על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.
להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלות קהילות בשבת, בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.
ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שניגן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).
דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.
לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת "אהלי תורה", ניו-יורק.
דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"

שיחת ש"פ שופטים התנש"א

מדור מיוחד לספרים וחברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

א. "ויסע משה"

על הפסוק! "ויסע משה את ישראל מים סוף", נאמר במדרש², ורש"י מביא זאת בפירושו על התורה - "הסיען בעל כרחם", וכפי שמסבירים חכמינו ז"ל³ שבני ישראל היו עסוקים ב"ביות הים" - אשר, גדולה היתה.. מביות מצרים⁴ - ומשום כך הם לא רצו לנסוע מים סוף.

קשה להבין: הרי בשעת קריעת ים-סוף התגלה הקדוש-ברוך-הוא אל ישראל - בכבודו נגלה עליהם⁵, כפי שאמרו ישראל "זה א-ל"י⁶ - מראין אותו באצבע⁵, עד אשר ראתה שפחה על הים מה שלא ראו נביאים⁷." וזה השפיע על ישראל לומר שירה לקדוש-ברוך-הוא, דברי שבח והודיה -

וכיצד ייתכן, שלאחר כל זאת היו בני ישראל כל כך טרודים ושקועים ב"ביות הים"!? איזה ערך היה אצלם לכסף ולזהב לעומת התגלות השכינה שבקריעת ים סוף⁸?

התמיהה אף קשה יותר: בני ישראל ידעו ש"בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על החר הזה⁹ - שמים-סוף הם הולכים למתן תורה. ויותר מכך - הם ספרו את

הימים עד מתן תורה מרוב השתוקקותם לקבלת התורה¹⁰. ואם כך, כיצד ייתכן, שלאחר כל זאת, היתה ביות הים חשובה אצלם יותר מאשר ללכת ולמהר לקראת מתן תורה! להיפך מן הספירה, אשר התקיימה גם ביום לקיחת ביות הים!

הכרחי לומר, שאי-רצונם לעזוב את ביות הים לא נבעה מהחשיבות שייחסו לכסף ולזהב כשלעצמם, אלא מפני מחשבתם שלקחת ביות הים היא רצון¹¹.

זהו גם הקשר בין פירוש זה ב"בעל כרחם" - שהיה זה משום היותם טרודים ב"ביות הים" - לבין הפירוש¹², שבני ישראל לא רצו להתרחק מהתגלות השכינה שבקריעת ים סוף - כי

התגלות השכינה בקריעת ים סוף רזה אותם לקיים את רצון ה' לעסוק בלקחת ביות הים.

ב. הציווי - ונצלתם את מצרים

אחד ההסברים לכך - גם בפשטות, ועל פי ההלכה - הוא:

בגאולת מצרים נאמר הציווי¹³, "וישאלו איש מאת רעהו... כלי כסף וכלי זהב", והמטרה לא היתה רק שישאלו יקבלו "רכוש גדול"¹⁴, אלא גם, ונצלתם את

10 אגדה הובאה בר"ן סוף פסחים. וראה חינוך מצוה שו.

11 משא"כ ע"ד הפשט - ראה לקו"ש חי"ד (ע' 6 ובהערה 34) שכוונת רש"י (דברים א, א ד"ה מול סוף) ב"המרו בים סוף" היא לזה שלא רצו לנסוע מים סוף. ולהעיר ממחול (מכילתא פרשתנו יג, יט. סוטה יג, א) שכל ישראל עוסקין בבוה ומשה עוסק במצות.

12 צרור המור (בשם מדרש הנעלם. וראה זהר פרשתנו ט, א). טור הארוך. צידה לדרך (בשם הרה"א אשכנזי). ועוד.

13 בא יא, ב.
14 לך טו, יד. ובפרש"י בא שם (מברכות ט, סע"א

1 פרשתנו טו, כב.

2 תנחומא (באבער) פרשתנו טו. יל"ש (בשם התנחומא) ומדרש לקח טוב עה"פ. וכ"ה לדיעה א' במכילתא עה"פ, אבל לא מטעם שהיו טרודים בביות הים (כ"א מטעם אחר. ע"ש).

3 תנחומא ורש"י שם.

4 רש"י שם, ממכילתא בא יב, לו. ועוד.

5 ל' רש"י פרשתנו טו, ב.

6 פרשתנו שם.

7 רש"י שם, ממכילתא עה"פ.

8 להעיר שא' מתנאי נבואה ש, לא יהא יצרו מתגבר עליו" (רמב"ם הל' יסוה"ת רפ"ז). ובודאי שכן ה' אצל בני" בעת דרגת נבואה דקיי"ם שראתה כו' מה שלא ראה יחזקאל וכל שאר הנביאים (מכילתא שבהערה הקודמת). וראה לקו"ש חי"א ע' 58 שוה"ג להערה 20.

9 שמות ג, יב.

סג.

יום העשירי בחודש האחד עשר בדורנו זה הוא יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שבו נעשית העלי' ד"כל מעשיו ותורתו ועבודתו אשר עבד כל ימי חיירי לדרגא נעלית יותר, ועד לעילוי שבאין-ערור. . והשלימות העיקרית בזה נעשית בעשירי והאחד עשר בחודש אחד עשר בשנה זו – שנת הארבעים ושתים (תש"י-תשנ"ב), שקשורה עם שם מ"ב שעל ידו נעשים כל עניני העליות – שכבר נשלמו כל העליות דמ"ב ימי ההילולא, וכל העליות שע"י מעשינו ועבודתינו במ"ב השנים (בהוספה על השלימות ד"ויהי בארבעים שנה") שהם בדוגמת מ"ב המסעות במדבר העמים שבדור זה (דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה), ותיכף ומיד ממש נעשית הכניסה לארץ טובה ורחבה בגאולה האמיתית והשלימה.

. . . והוראה נוספת וג"כ עיקרית בענין השירה בנוגע לעבודת התפלה (שנקראת גם בלשון רינהי (שירה)) באופן של שירה (כידוע שרבינו הזקן הי' מתפלל בקול ושירה) – שנוסף על השירה הקשורה עם העלי' מלמטה למעלה, צ"ל עכשיו (לאחרי גמר כל העליות) השירה שמצד הדביקות וההתכללות בהעליון, כהכנה והתחלה ל"שיר חדש" דלעתיד לבוא.

ובמיוחד בנוגע להתפלה על הגאולה האמיתית והשלימה (ובפרט לאחרי שכבר "כלו כל הקיצוין", ונשלמו כל עניני העבודה, כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו) – שנוסף על רגש הכוסף והתשוקה והגעגועים להגאולה (עד עתה), צ"ל עכשיו גם ובעיקר רגש השמחה מזה שהגאולה באה בפועל ממש ברגע זה ממש.

(משיחות יום ה' פ' בשלח, י"א שבט וש"פ בשלח, י"ג שבט, שבת שירה תשנ"ב)

- (1) תניא אגהיק סדיך וביאורה.
- (2) דברים א, ג.
- (3) ספרי ר"פ ואתחנן. ועוד.
- (4) סנהדרין צז, ב.

צויה על ישראל להתרחק מים-סוף, מובן, שהיה ברור להם שדבריו הם לפי ציווי ה'23 – ואם כך, שבה הקושיה ומתעוררת?

ההסבר לכך הוא: אפילו כשידעו בני ישראל, שמסעם להר סיני, למתן תורה, היה על פי ציווי ה', בכל זאת סברו בני ישראל, שצריך לעכב זאת עד לאחר השלמת הביצוע של הציווי „ונצלתם את מצרים” – ובמיוחד כיון ש„ביות הים” היתה, כדלעיל, מצוה עוברת, שאינה נדחית מפני תלמוד תורה24 – מתן תורה25. ולמרות שמשה צויה אותם לנסוע כעת מים-סוף, ולא להתעסק ב„ביות הים”, ומכך היתה הוכחה שרצון ה' במקרה זה היה שהציווי „ונצלתם את מצרים” אכן יידחה, למרות היותו מצוה עוברת, מפני הקדמת תלמוד תורה (מתן תורה) – בכל זאת ביצוע מסע זה בפועל היה „בעל כרחם”25*, משום שלפי הבנתם וידיעתם בתורה, צריך היה, בהתאם להלכה, להשלים תחילה את ביות הים, ולא לבטל את הציווי „ונצלתם את מצרים”26.

ד. כוונת ישראל – קיום ציווי ה'

לפי האמור לעיל – שהתעסקותם של ישראל

מצרים15, לרוקן16 את המצרים לחלוטין מכסף ומוזהב וכדומה, כדברי חז"ל17: כמצודה שאין בה דגן, כמצולה שאין בה דגים.

לפי זה, כאשר ראו ישראל בים-סוף, שעדיין נשארו אצל המצרים כסף וזהב, שישאל לא לקחו אותם18, הם היו חייבים להתעסק בביות הים, עקב הציווי „ונצלתם את מצרים”19.

אמנם, נגרם משום כך עיכוב בהליכתם למתן תורה, אך הרי על הליכתם מיד לקבל את התורה – לא נצטוו.

דברי הקדוש-ברוך-הוא20 „בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה” נאמר21 כסיפור על דברים שיתקיימו בעתיד, לאחר יציאת מצרים, ולא כציווי. ובעיקר, הזמן של „תעבדון” אינו מוזכר כלל.

ודברים אלו אינם יכולים לדחות את הציווי22 „ונצלתם את מצרים”, אשר אם לא עכשיו אימתי.

ג. „בעל כרחם” – בניגוד להבנתם

אך תשובה זו אינה מספקת. שהרי אם משה

ואילך) „שלא יאמר .. ואחרי כן יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם”.

(15) שמות ג, כב.

(16) ת"א ורש"י שם.

(17) ברכות שם, ב. וראה הערה הבאה.

(18) וכבר האריכו במפרשים (ראה מפרשים לברכות שם. שפ"ח לפרש"י פרשתנו כאן. ועוד) – מאיפה ה' למצרים כסף וזהב, והרי כתיב (בא יב, לו) „וינצלו את מצרים”, וכפי חז"ל שעשאוה כמצודה כו' (כנ"ל).

(19) ראה גם מה שהקשה בצידה לדרך (בשם הר"א אשכנזי). ולהעיר מוש"ך עה"ת בא שם ד, מצולה שאין בה דגים” קאי על ביות הים.

(20) ועד"ז מש"נ „ולקחתי גו'” (וארא ו, ז) שקאי על מ"ת (ראב"ע ובחיי עה"פ. ועוד).

(21) ולמשה (ראה רש"י שם עה"פ).

(22) אף שגם „ונצלתם את מצרים” נאמר דרך סיפור, מ"מ, הרי אח"כ ה' ציווי מפורש לבני „דבר נא באוני העם וישאלו גו'” (כנ"ל בפנים), ומובן שזהו תוכן הציווי. והרי כן ה' בפועל כמש"נ (בא יב, לו) וינצלו את מצרים.

(23) כ"ה להפירוש „הסיען בעל כרחם”, כמפורש במכילתא פרשתנו כאן (משא"כ לדעת רבי יהושע שם ש,זו נסיעה לא נסעו אלא על פי משה” – אף שגם לדיעה זו פשוט שמשה כיוון בזה לרצון ה', אלא שלא ה' ע"ז ציווי מפורש). וראה הערה 26.

(24) ראה מו"ק ט, ריש ע"ב. ירושלמי ברכות פ"א סה"ב. רמב"ם הל' ת"ת פ"ג ה"ד. ושו"ע יו"ד סרמ"ז ס"ח. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ס"ג. שו"ע אדה"ז או"ח סתמ"ד ס"ח.

(25) ואף שלכו"כ דעות קיימו (חשובי בני" גם קודם מ"ת כל התורה, שזה כולל (מצות) ידיעת התורה שאינה נדחה אפי' מפני מצוה שא"א לעשותה ע"י אחרים (ראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ג ס"א וקו"א שם) – הרי, כפנים, אין ביות הים שהיא מצוה עוברת נדחה מפני ת"ת. ולהוסיף, שכאן כבר התחילו במצוה זו, וצריך לימוד מיוחד שמחויב להפסיק.

(25*) ראה לקמן הערה 42.

(26) ובפרט להדיעה (הנ"ל הערה 23) שגם למשה לא ה' ציווי מפורש – א"פ לדחות מה שנצטוו (ובפירוש), וישאלו גו'” (ונצלתם את מצרים).

עד מתי?!... חדורות הן (גם וכעיקר) ברגש השמחה, ושמחה גדולה ביותר שבאה לידי ביטוי בהשירה, מצד גודל הבטחון ש,הנה זה (המלך המשיח) בא, וכבר בא!

(משיחות ש"פ בא, ו' שבט, וש"פ בשלח, שבת שירה, י"ג שבט תשנ"ב)

4) שה"ש ב, ח וכשהשיר עה"פ.

ה. הביזה – בירור הניצוצות
את כל האמור לעיל ניתן להבין טוב יותר לפי ההסבר הפנימי לענין של „ונצלתם את מצרים“³³.

שהרי לכאורה אין מובן מדוע אכן חשוב היה כל כך ש„יצאו ברכוש גדול“, עד כדי כך, שהקדוש-ברוך-הוא לא הרשה לישראל לוותר על כך³⁴ –

אלא, זאת בהתאם להוראה ולמצות לא תעשה של בל תשחית³⁵ והתורה חסה על ממונן של ישראל³⁶.

ה„רכוש גדול“ הוא גם ניצוצות הקדושה שהיו טמונים בכסף ובוזהב של המצרים. ועל ידי כך שהכסף והזהב עברו לרשות ישראל, התעלו הניצוצות – מערות הארץ, מצרים, אל רשות בני ישראל, לקדושה³⁷.

וכיון שהעבודה הרוחניות של „בירור“ הניצוצות היא חשובה בעבודת ה' עד אשר באמצעות עבודה זו מתממשת תכלית הבריאה כולה – שנתאוה הקדוש-ברוך-הוא להיות לו דירה בתחתונים³⁸ דוקא – לכן בלתי אפשרי היה לוותר על „רכוש גדול“ זה.

וכך גם בענין „ביזת הים“ בקריעת ים סוף: בהכרים בחשיבות הרבה של בירור הניצוצות על ידי ביזת הים, קיימו בני ישראל עבודה זו בחיוביות רבה; יותר מכך:

ב„ביזת הים“ היתה כדי לקיים את הציווי „ונצלתם את מצרים“ – מתורצת תמיהה נוספת בענין זה:

מדוע, בכלל, „התלהבו“ בני ישראל כל כך בענין „ביזת הים“, עד כדי כך שהיה צורך להכריחם לנסוע מים סוף – מהי התועלת שצמחה להם מריבוי של כסף וזהב בלכתם במדבר, „ארץ אשר לא עבר בה איש ולא ישב אדם שם“²⁷?

ובמיוחד כאשר כדי לרכוש את צרכיהם מסוחריו האומות²⁸ – היה די בכסף ובוזהב שהיו בידם מביזת מצרים. וכמאמר חז"ל²⁹, ביציאתם ממצרים, ש„אין לך כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו תנשעים חמורים לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים“.

ומצד שני, אם עדיין חשבו אז בני ישראל, לפני גזירת המרגלים, שמיד לאחר קריעת ים סוף הם יכנסו לארץ ישראל³⁰, וגאולת מצרים תהיה אז הגאולה הנצחית שאין אחריה גלות³¹ – הרי בודאי שאין לומר, שבהתכוננם למצב של גאולה נצחית חיפשו בני ישראל דרך לצבור כמות כה גדולה של כסף וזהב³²!

ולפי האמור לעיל מובן הדבר בפשטות: כוונתם של ישראל היתה לקיים את ציווי ה' „ונצלתם את מצרים“, והם לא ערכו כלל חישובים איזו תועלת תצמח להם מכך. הם קיימו את ציווי ה' בכל לבבך ובכל נפשך, ויציאתם ממקום זה לפני השלמת הקיום של הציווי היתה „בעל כרחם“.

33) בהבא לקמן ראה לקו"ש [המתורגם] ח"ג ע' 77 ואילך. וש"ג. לקו"ש [המתורגם] חכ"א ע' 18

34) ברכות ט, ב.

35) שופטים כ, יט. רמב"ם הל' מלכים פ"ז ה"ח ואילך. שו"ע אדה"ז הל' שמירת גו'ג ובל תשחית. – וכבר העירו (א) שבשו"ע נשמטו (רוב) דינים אלו. (ב) ל' הכתוב – לא תשחית, אבל בש"ס ופוסקים (שבת קכט, א ועוד) ברוב המקומות ככולם בל תשחית.

36) ר"ה כז, א. וש"ג, וראה כתר ש"ט ס' ריח.

37) להעיר מדין טבילת כלים כשיוצא מרשות א"י ליהודי שטעמו „לפי שיצאו מטומאת הנכרי ונכנסו לקדושת ישראל“ (ירושלמי ע"ז בסופה). וראה לקו"ש ח"ח [המתורגם] ע' 393 ואילך.

38) תנחומא נשא טז. ועוד. תניא רפ"ז.

27) ירמ" ב, ו.

28) ראה יומא עה, ב.

29) בכורות ה, ב. וראה רש"י בא יג, יג.

30) ראה ספרי דברים א, ב. רש"י בהעלותך י, כט. שם, לג. ועוד.

31) ראה נדרים כב, ב. שמו"ר רפ"ב. ועוד.

32) ובפרט שריבוי כסף וזהב ה"ע המביא לידי חטא (רש"י תשא לב, לא. ר"פ דברים ד"ה ודי והב. וראה כלי יקר וצידה לדרך כאן, שטעם זה הסיען משה מים סוף ביזת הים).

הוספה

בשורת הגאולה

פ.ב.

מבואר בכתבי האריז'לי שדור הגאולה העתידה הוא גלגול של הדור שיצא ממצרים, ועפ"ז, הנשים הצדקניות שבדורנו שבזכותן נגאלים, הן הן הנשים הצדקניות שבזכותן יצאו ממצרים.

וכיון שדורנו זה הוא דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה, כדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, שכבר נשלמו כל עניני העבודה ועומדים מוכנים לקבלת פני משיח צדקנו – השתדל כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו לפעול ולהשפיע ביותר על הנשים, כדי למהר ולזרז את הגאולה בזכותן של נשים צדקניות שבדורנו.

. . . והוראה מיוחדת ועיקרית בנוגע לענין השירה – כמודגש בשירת מרים ושירת דבורה:

כשם שביציאת מצרים, „מובטחות היו צדקניות שבדור שהקב"ה עושה להם נסים והוציאו תופים ממצרים", כך גם בהגאולה מגלות זה האחרון, שנשי ישראל הצדקניות צריכות להיות מובטחות ובודאי מובטחות הן שתיכף ומיד ממש באה הגאולה האמיתית והשלימה, ועד שמתחילות תיכף (ברגעי הגלות האחרונים) בהשירה ובתופים ובמחולות, על בוא הגאולה האמיתית והשלימה!

ובפרטיות יותר: ביחד עם התפלה, הבקשה והדרישה מהקב"ה שיביא את הגאולה תיכף ומיד ממש, שהיא מתוך רגש של צער ומרירות („מרים על שם המירור") על אריכות הגלות, שבאה לידי ביטוי בהצעה מקרב ולב עמוק „עד מתי, עד מתי,

- 1) שער הגלגולים הקדמה כ. לקוטי תורה וספר הליקוטים שמות ג, ד.
- 2) פרשי שמות טו, כ.
- 3) שמריר רפכ"ז. שהש"ר פ"ב, יא.

לקוטי

בשלה

שיחות

וממילא לא תיגרם שום התעלות רוחנית אם ימשיכו לעסוק בביות הים⁴³ – בדומה לאכילת מצה⁴⁴, הנקראת „מיכלא דמהימנותא"⁴⁵, כי המצה הגשמית כפשוטה מחזקת את האמונה⁴⁶ – ובמה דברים אמורים, כאשר אכילת המצה היא בימי הפסח, אך אם אוכלים מצה לאחר הפסח, אין באכילת מצה סגולה מיוחדת זו.

כי את הכוח של המצה לחזק את האמונה קבע הקדוש-ברוך-הוא בזמן מסויים⁴⁷, אך לאחר זמן זה, כאשר אכילה זו אינה מצוה, בטל כח זה.

עצם העובדה שבקריעת ים סוף התגלתה השכינה באופן של „זה א"לי – מראין אותו באצבע" חיוקה עוד יותר את התלהבותם בעבודה של לקיחת ביות הים עד לאופן של „בכל מאדך".

כפי שרואים, שכאשר יהודי יודע וחש שהקדוש-ברוך-הוא „מביט עליו"³⁹ בקיימו מצוה, הרי הוא עושה אותה בכל לבבו נפשו ומאודו, עד אשר לא נותר בו כוח ופרט כלשהו שאינו שקוע בקיום המצוה.

ו. „בעל כרחם" – מתוך קבלת עול

וזהו המשמעות הפנימית של „הסיען בעל כרחם":

אין הכוונה לומר שבני ישראל לאחר קריעת ים סוף לא רצו לציית למשה רבינו – הם בודאי קיימו את ציווי משה, שהוא ציווי ה', לנסוע מים סוף – בשמחה ובטוב לבב.

אלא, המשמעות הפנימית של „בעל כרחם" היא⁴⁰, שהיה זה בניגוד לשכלם ולהבנתם בתורה – בענין „ונצלתם את מצרים" – בהיותם שקועים לחלוטין בעבודת הבירורים⁴¹ של „ביות הים" בכל לבבם ונפשם ומאודם, הרי התנתקותם מכך היתה באופן של „בעל כרחם", והם עשו זאת מתוך קבלת עול וציות לרצון ה'⁴², אך כמובן – בשמחה ובטוב לבב.

ויותר מכך יש לומר – לאחר שהקב"ה ציוה ללכת עתה למתן תורה, הם ידעו (למרות שאין הדבר מובן בהגיון), שהסתיים זמן קיום המצווה של „ונצלתם את מצרים".

ז. חיות גם בעבודה החדשה

מכך יש ללמוד הוראה יסודית בעבודת ה': כאשר יהודי עוסק בענין מסויים של עבודת ה', עליו להשקיע עצמו⁴⁸ בכך עם כל חיותו ובכל כוחותיו, עד „בכל מאדך" – למעלה ממדידה והגבלה, כך שאין מקום לעבודה אחרת, וכך שהמעבר מעבודה זו לאחרת הוא „בעל כרחו".

אך כאשר מקבלים ציווי של שולחן ערוך, של אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא⁴⁹ – שעתה יש צורך להפסיק עבודה זו ולבצע

43) אבל רק כלפי שמוא גליא מתי נגמר בירור כל הניצוצות שבמצרים וראה פ"ה האריז"ל (ל"ת וס' הליקוטים ר"פ תצא) בטעם האיסור לחזור למצרים, כי כבר נתבררו כל הניצוצות שהיו שם. וע"פ המבואר בפנים יומתק זה שנצטוו ע"ז בעת קרי"ם (פרשתנו יד, יג).

44) וכיו"ב מצות שהזמ"ג. – אף שלכאורה אינו דומה לנדודי כלל, שסו"ס הביזה עוברת מרשות המצרי לבני". ואולי הביאור – שאלו הם ניצוצי הקדושה המוכרחים לקיומם (עד הזמן שיעביר את רוח הטומאה מן הארץ – זכר"י יג, ב).

45) ראה חז"ב מא, א. קפג, ב (בסהמ"צ להצ"צ מצות חמץ ומצה פ"א מציין לזהר ויצא קנו. וצע"ק).

46) ועיין המשך וככה תרל"ז פרק ס.

47) להעיר מדי"ה תקעו תרצ"א (בסהמ"מ קונטרסים ח"א פ"א).

48) ראה ס' השיחות תורת שלום ע' 39 ואילך.

49) תקי"ז תס"ט (קיב, א. קיד, א).

(* ראה לקו"ש (המתורגם) חכ"א ע' 126 הערה 37.

אך צריך לדעת שמ"על כרחק" בהתנתקות מלימוד התורה, צריך להיות "אתה חי" – לעסוק בהצלת נפשות, הפצת התורה והיהדות וכדומה בשמחה ובחיות, עד שבמצבים מסויימים אלו זוהי כל מציאותו.

וכך היא גם ההוראה לבעלי עסק, שעיקר עבודתם היא בעובדין טבין: עליהם לדעת, שחובתם לקבוע עתים לתורה אינה צריכה להיות קביעות רק בזמן, בהתאם לשיעור שנפסק בהלכות תלמוד תורה⁵³, אלא גם באופן של קביעות בנפש, שבזמנים אלו הם שקועים לגמרי בלימוד התורה בדיוק כמי ש"תורתו אומנתו"⁵⁴.

ט. קירוב יהודים ללא הפסק

מ"הסיען בעל כרחם" נלמדת הוראה נוספת: אם כך הוא הדבר בבירורים של הכסף והזהב הגשמיים – שבני ישראל היו שקועים כל כך ב"ביות הים" כדי לברר את כל ניצוצות הקדושה שבהם שלא יישאר שום ניצוץ שאינו מבורר – על אחת כמה וכמה שכך צריכה להיות עבודת הבירורים של קירוב יהודים, שהתרחקו מיהדות, אל קיום התורה והמצוות. יהודי עלול לטעון: הוא כבר קירב יהודים רבים כל כך ליהדות, ועתה מותר לו כבר לנוח מעבודה זו, ולא להתבטל ח"ו, אלא לעסוק בעבודה רוחנית אחרת, נעימה יותר – לפי טבעו ושכלו –

עליו לדעת, שאל לו לחשוב כמה יהודים הוא כבר קירב לתורה ולמצוות, כיון שעדיין נותר יהודי אחד שביכולתו להגיע אליו, והוא לא קרב –

עד שהוא מקבל ציווי של שולחן ערוך, מאתפשותותא דמשה בכל דרא ודרא עד להרבי נשיא דורנו – שהיום, או מהיום, עליו לעסוק

עבודה אחרת, או נדרשים מן היהודי דבר והיפוכו:

מצד אחד קיימת בו מלכתחילה התחושה שהעבודה האחרת היא "בעל כרחו", כדלעיל, משום היותו שקוע בכל נפשו ומאודו לעבודה הקודמת,

אך מצד שני, צריכה תחושה זו – של "בעל כרחו" – עצמה להביא לידי "על כרחך אתה חי"⁵⁰ – שיתחיל לחיות בעבודה החדשה, עד לחיות אמיתית שלמעלה ממדידה והגבלה.

ומפני היותו מסור לרצון ה' לחלוטין בעבודה הקודמת, כפי שבא לידי ביטוי בתחושתו "על כרחך", כדלעיל – הרי הוא מקבל חיות אמיתית בעבודה החדשה.

ח. המעבר לעבודה אחרת –

בחיות ובשמחה

וזהו ההוראה למעשה הן ליושבי אהל והן לבעלי עסק:

יושבי אהל – אמנם, עליהם להיות שקועים לגמרי בלימוד התורה, אך, כאשר לפי השולחן ערוך הגיע מצב של מצוה עוברת, פיקוח נפש וכדומה – כאשר עליהם להתנתק מלימוד התורה ולעסוק בהצלת נפשות, בהפצת התורה והיהדות וכדומה, עליהם לעשות זאת בשמחה ובחיות.

ניתן לחשוב: הרי עונג רב יותר הוא להשאר "בפנים" ולהתמסר לחלוטין ללימוד התורה – ומדוע לצאת "חוצה"? אך לאמיתו של דבר, כל האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו⁵¹, אלא יש צורך בתורה ובגמילות חסדים⁵² – שעליו לעסוק גם בגמילות חסדים – אלא שמכריחים אותו לעשות זאת, כי אחרת "אפילו תורה אין לו".

(50) אבות ספ"ד.

(51) יבמות קט, ב.

(52) לקו"ת ויקרא ה, א. וראה לקו"ת ראה כג, ג. ולהעיר מיבמות קה, א. אנה"ק ס"ה.

בעבודה אחרת, אסור לו לסור מעבודה זו של קירוב עוד יהודי ליהדות.

ובמיוחד לגבי יהודים, הרי כל יהודי הוא "עולם מלא"⁵⁵, ואף שהוא כבר קירב יהודים רבים, הרי עדיין נותר עוד יהודי אחד שלא התקרב – נותר עולם שלם, עולם מלא שאיננו מבורר.

כל זה אמור אף אם מדובר על יהודי א"ת, על אחת כמה וכמה כאשר יש עדיין רבים

(55) סנהדרין לו, א.

לזכות

כ"ק אדוננו מורנו זרבינו

מלך המשיח

ויה"ר שע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מורנו זרבינו מלך המשיח

לְעוֹלָם וָעֶד

(53) ראה הל' ת"ת לאדה"ו פרק ג.

(54) ראה בארוכה לקו"ש חי"ב ע' 229. לקו"ש חי"ז [המתורגם] ע' 330.